

## مجموعه سؤالات طبقه‌بندی شده امتحانات هماهنگ کشوری

## فارسی دهم

کلیه رشته‌ها

همراه با پاسخنامه

درس ۱ تا ۱۸

درس به درس

خرداد و شهریور ۱۴۰۲

۱۷۰۷ - ۱۷۸ - ۰۹۱۱

گردآورنده: ولی مسعودی

@valimasoudi44

\*\*\*\*\*

## بارم‌بندی فارسی (۱)، پایه دهم

نمره	موضوع‌ها	قلمروها
۱	معنی واژه	زبانی نمره ۷
۲	املای واژه	
۴	دستور	
۳	آرایه‌های ادبی	ادبی نمره ۵
۱	تاریخ ادبیات	
۱	حفظ شعر	
۴	درک مطلب	فکری نمره ۸
۲	معنی و مفهوم نثر	
۲	معنی و مفهوم نظم	

## \* یادآوری:

◀ پرسش‌های **آزمون نوبت دوم** و شهریور از **کل کتاب** به نسبت **۱۰ نمره (نوبت اول)** و **۱۰ نمره (نوبت دوم)**، طبق بarm‌بندی جدول فوق می‌باشد.

◀ پرسش‌های مرتبط با بخش **حفظ شعر** در **نوبت خرداد** و شهریور به **تمامی** «شعر خوانی»‌های کتاب اختصاص می‌یابد.

بخش اول ← از سؤال ۱ تا ۷۶: نوبت اول (درس ۱ تا ۹)

بخش دوم ← از سؤال ۷۷ تا ۱۸۷: نوبت دوم (درس ۱۰ تا ۱۸) + سؤالات ترکیبی

## نوبت اول

بخش اول <

### درس ۱ تا ۹

#### از سؤال ۱ تا ۷۶



#### به نام کردگار

ستایش

#### قلمرو زبانی

##### دستور

(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

۱- نقش دستوری کلمه مشخص شده را بنویسید.

الهی فضل خود را یار ما کن

#### قلمرو فکری

##### معنی شعر

۲- معنی مصراع و بیت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

۱- الهی، فضل خود را یار ما کن

(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین موجّه)

عجایب نقش‌ها سازی سوی خاک

۲- فروغ رویت اندازی سوی خاک

#### پاسخ

۱- منادا

۲- ۱- خدایا بخشش خود را همراه ما کن

۲- اگر روشنایی چهره‌ات را بر جهان بیندازی، نقش و نگارهای شگفت‌آوری در دنیا ایجاد می‌کنی.



درس یکم

## گنج حکمت: پیرایه خرد

## قلمرو زبانی

## معنی واژه

۳- معنی واژه مشخص شده را بنویسید.  
در آبگیری سه ماهی بود: دو حازم، یکی عاجز.

۴- معادل معنایی «پیچ و خم زلف» را در بیت زیر مشخص کنید.  
ولیک دست نیارم زدن در آن سر زلف که مبلغی دل خلق است زیر هر شکنش

## املای واژه

۵- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.  
۱- عاقل در دفع مکاید دشمن تأخیر (ثواب / صواب) نبیند.  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

۲- آنکه غفلت بر احوال وی (قالب / غالب) و عجز در افعال وی ظاهر بود، سرگردان چپ و راست می‌رفت.  
(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

۳- (خواست / خاست) کزان ورطه، قدم در کشد  
خویشتن از حادثه برتر کشد (شهریور ۱۴۰۲)

۶- در عبارت زیر، یک نادرستی املایی وجود دارد. آن را بیابید و شکل درست آن را بنویسید.  
و آنکه غفلت بر احوال وی قالب و عجز در افعال وی ظاهر بود، حیران و سرگردان و مدهوش چپ و راست می‌رفت.

## قلمرو ادبی

۷- یک اثر در زمینه «ادبیات تعلیمی» ذکر کنید.  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

۸- آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.  
قطره باران که درافتد به خاک زو بدمد بس گهر تابناک (استعاره / جناس)

۹- در تشبیه موجود در بیت زیر، «مشبه به» را مشخص کنید.  
راست به مانند یکی زلزله داده تنش بر تن ساحل، یله

۱۰- کاربرد آرایه داده شده را در بیت زیر نشان دهید.  
لیک چنان خیره و خاموش ماند کز همه شیرین سخنی گوش ماند (حس آمیزی)

## پاسخ

۳- محتاط ۴- شکن ۵- ۱- صواب ۲- غالب ۳- خواست ۶- غالب ۷- گلستان - بوستان - کلیله و دمنه - مثنوی - قابوسنامه ۸- استعاره ۹- زلزله ۱۰- حس آمیزی: شیرین سخنی

۱۱- آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.  
(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

پیش دیوار آنچه گویی هوش دار تا نباشد در پس دیوار، گوش (مجاز، اغراق)

**قلمرو فکری**

**معنی شعر**

۱۲- معنی بیت زیر را به نثر روان بنویسید.  
(شهریور ۱۴۰۲)

گفت: در این معرکه یکتا منم تاج سر گلبن و صحرا منم



درس دوم

**روان خوانی: دیوار**

**قلمرو ادبی**

۱۳- در عبارت زیر، مفهوم کنایه مشخص شده را بنویسید.  
(شهریور ۱۴۰۲)

چشمایش دیگر نمی خندید، لب هایش شل و آویزان شده بود.

**قلمرو فکری**

**معنی نثر**

۱۴- معنی عبارات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

۱- بزرگان به هر حق و باطلی از جای نشوند.

۲- اگر غم و شادیت بود، به آن کس گوی که او تیمار غم و شادی تو دارد.  
(شهریور ۱۴۰۲)

**درک مطلب**

۱۵- حدیث: «حاسبوا قبل ان تحاسبوا» با کدام عبارت قرابت معنایی دارد؟  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

الف) به زبان دیگر مگو و به دل دیگر مدار (ب) و اندر همه کاری داد از خویشان بده

۱۶- در جمله «اثر غم و شادی پیش مردمان بر خود پیدا مکن» نویسنده بر چه نکته‌ای تأکید دارد؟  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

۱۷- بیت «شاد و بی غم بزی که شادی و غم / زود آیند و زود می گذرند» با کدام گزینه ارتباط معنایی دارد؟  
(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

الف) هر شادی که بازگشت آن به غم است، شادی مشمر (ب) اثر غم و شادی پیش مردمان بر خود پیدا مکن

**پاسخ**

- ۱۱- مجاز ۱۲- گفت: در این میدان، یگانه‌ام و سرور بوتۀ گل و دشت هستم. ۱۳- بسیار اندوهگین بود.
- ۱۴- ۱- انسان‌های بزرگ با هر اتفاق حق و باطلی متغیر و عصبانی نمی‌شوند.  
۲- اگر اندوهگین یا شادمان هستی، آن را به کسی بگو که غمخوار تو باشد
- ۱۵- گزینه ب ۱۶- خویشنداری ۱۷- گزینه الف

پاسداری از حقیقت

درس سوم

گنج حکمت: دیوار عدل

قلمرو زبانی

املا

- ۱۸- املای درست واژه را از داخل کمانک انتخاب کنید. (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)
- ۱- عامل شهری به خلیفه نبشت که دیوار شهر، خراب شده است، آن را (امارت - عمارت) باید کردن.
- ۲- فلق، محرابی / که تو در آن / نماز صبح شهادت (گذارده‌ای / گزارده‌ای) (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)
- ۱۹- در متن زیر، یک نادرستی املایی وجود دارد. آن را بیابید و شکل درست آن را بنویسید. (شهریور ۱۴۰۲)
- و فلق، محرابی که تو در آن نماز صبح شهادت گزارده‌ای.

دستور

- ۲۰- کدام گروه اسمی، مطابق الگوی: «اسم + صفت + مضاف‌الیه» ساخته نشده است؟ (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)
- الف) کنگره نویسندگان ایران      ب) سفر تابستانی یوش      ج) خَلْف صدق نیاکان      د) گریز رندانه معلم
- ۲۱- با توجه به الگوی داده شده، گروه اسمی را کامل کنید. (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)
- هسته - وابسته - وابسته  
اسم - مضاف‌الیه - مضاف‌الیه  
شعر - ..... - .....
- ۲۲- با توجه به الگوی داده شده، گروه اسمی را کامل کنید. (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)
- هسته - وابسته - وابسته  
اسم - صفت - مضاف‌الیه  
..... - ..... - جامعه
- ۲۳- در گروه اسمی زیر، هسته را مشخص کنید. (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)
- دشوارترین کتاب درسی دبیرستان

پاسخ

- ۱۸- ۱- عمارت ۲- گزارده‌ای ۱۹- گزارده‌ای ۲۰- گزینه الف ۲۱- شعر شاعر ایران / شعر کتاب ما
- ۲۲- اهداف مهم جامعه یا هر مثال درست دیگر ۲۳- کتاب

### قلمرو ادبی

۲۴- آرایه‌ی درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)  
صداقت / شیرین‌ترین لبخند / بر لبان اراده‌ی توست. (مجاز / حس آمیزی)

۲۵- در عبارت زیر، کاربرد کدام آرایه‌های ادبی مشهود است؟  
(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)  
درختان را دوست دارم که به احترام تو قیام کرده‌اند و آب را که مهر مادر توست.

۲۶- آرایه‌ی مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.  
(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)  
بید مجنون در تمام عمر سر بالا نکرد حاصل بی‌حاصلی نبود به جز شرمندگی (حسن تعلیل، حس آمیزی)

### قلمرو فکری

#### معنی شعر

۲۷- معنی مصراع‌های زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.  
۱- مرگت، چنان زندگی را به سخره گرفت.  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

۲- عزم‌ت ضامن دوام جهان شد.  
(شهریور ۱۴۰۲)

#### درک مطلب

۲۸- در متن زیر، «عقل» با چه ویژگی‌هایی وصف شده‌است؟  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)  
چندان تناوری و بلند / که هنگام تماشا / کلاه از سر کودک عقل می‌افتد

۲۹- مفهوم کلی سروده‌ی زیر را بنویسید.  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)  
در فکر آن گودالم / که خون تو را مکیده‌است / هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم / در حضيض هم می‌توان عزیز بود / از گودال پیرس

۳۰- عبارت «خونت / با خون بهایت حقیقت / در یک تراز ایستاد» در توصیف چه کسی بیان گردیده‌است؟ (شهریور ۱۴۰۲)

### پاسخ

۲۴- حس آمیزی ۲۵- تشخیص، حسن تعلیل، تلمیح ۲۶- حسن تعلیل

۲۷- ۱- مرگت آن چنان زندگی را بی‌ارزش کرد. ۲- اراده‌ی تو پایداری دنیا را ضمانت کرد.

۲۸- تحیر و ناتوانی عقل از درک عظمت امام حسین (ع)

۲۹- بزرگی و عظمت گودال به خاطر خون توست که در آن قرار گرفته‌است. (ارزش هر جایگاهی به خاطر ارزش کسی است

که در آن قرار گرفته‌است). ۳۰- امام حسین (ع)

بیداد ظالمان  
شعرخوانی: همای رحمت

✿ درس پنجم

قلمرو زبانی

معنی واژه

۳۱- معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.  
وین بوم محنت از بی آن تا کند خراب

(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

۳۲- تفاوت معنایی واژه «گشتن» را در ابیات زیر بررسی کنید.  
الف) گر کام دوست گشتن سعدی است باک نیست  
ب) شمع را باید از این خانه به در بردن و گشتن  
اینم حیات بس که بمیرم به کام دوست  
تا به همسایه نگوید که تو در خانه مایی

(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

دستور

۳۳- در بیت زیر، نوع «را» را بنویسید.  
چه زخم چه نای هر دم، ز نوای شوق او دم  
که لسان غیب خوشتر، بنوازد این نوا را

(شهریور ۱۴۰۲)

قلمرو ادبی

۳۴- آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.  
زین کاروان سرای بسی کاروان گذشت  
ناچار کاروان شما نیز بگذرد (جناس تام / استعاره)

(شهریور ۱۴۰۲)

۳۵- در تشبیه موجود در بیت زیر «مشبه به» را مشخص کنید.  
آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام  
بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد

(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

قلمرو فکری

معنی شعر

۳۶- معنی ابیات زیر را به نثر روان بنویسید.  
۱- ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن  
تأثیر اختران شما نیز بگذرد

(شهریور ۱۴۰۲)

۲- بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنم  
تا سختی کمان شما نیز بگذرد

(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

✍ پاسخ

۳۱- اندوه، غم ۳۲- الف) نابود کردن، از بین بردن ب) خاموش کردن

۳۳- نشانه مفعولی ۳۴- استعاره ۳۵- آب

۳۶- ۱- ای کسانی که به اقبال نیک خود افتخار می‌کنید، دوران خوشبختی شما نیز خواهد گذشت.

۲- از صبر و شکیبایی، در برابر تیرباران ظلم شما، سپر می‌سازیم تا دوران اقتدار و زورمندی شما نیز سپری شود.

## درک مطلب

۳۷- در بیت زیر مقصود شاعر از «رمه» و «چوپان گرگ طبع» چیست؟  
ای تو رمه سپرده به چوپان گرگ طبع این گرگی شبان شما نیز بگذرد

۳۸- با توجه به مفهوم بیت زیر، چه کسانی دچار بدبختی می شوند؟  
بر در بخت بد فرود آید هر که گیرد عنان مرکبش آز

۳۹- کدام گزینه با بیت «بر در بخت بد فرود آید هر که گیرد عنان مرکبش آز» پیام مشترک دارد؟  
الف) قناعت سرافرازد ای مرد هوش سر پُرمطع بر نیاید ز دوش  
ب) با اینکه کبر نکوهیده عادت است آزاده را همی ز تواضع بود بلا

(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)



## گنج حکمت: حقه راز

درس ششم

## قلمرو زبانی

## دستور

۴۰- نقش دستوری ضمیر پیوسته (متصل) را در گزینه‌های زیر بنویسید.  
الف) ز روی لطف بگویش که جا نکه دارد. ب) چرا غم دگران می کند پریشانم

۴۱- نقش دستوری ضمیر پیوسته (متصل) را در گزینه‌های زیر بنویسید.  
الف) خدایش بیامرزد که هر کسی از آن جا که هست، یک گام، فراتر آید.  
ب) گفتمت چون در حدیثی، گر توانی داشت هوش

۴۲- نقش دستوری ضمیرهای متصل را در بیت‌های زیر بنویسید.  
الف) ای صبح دم، ببین که کجا می فرستمت نزدیک آفتاب وفا می فرستمت  
ب) گر در طلبت رنجی، ما را برسد شاید چون عشق حرم باشد، سهل است بیابانها

۴۳- نقش ضمیرهای مشخص شده در بیت زیر، به ترتیب، کدام است؟  
مرا بار لطفش دوتا کرد پشت به شمشیر احسان و فضلیم بکشت  
الف) مضاف الیه، مضاف الیه، مفعول ب) مفعول، مضاف الیه، مفعول  
پ) مفعول، مضاف الیه، مضاف الیه ت) مضاف الیه، متمم، مسند

## پاسخ

۳۷- رمه: مردم عادی / چوپان گرگ طبع: عاملان حکومت ظالم ۳۸ - کسانی که گرفتار طمع شوند یا طمعکاران

۳۹- الف (۴۰- الف) متمم ب) مفعول (مرا پریشان می کند) ۴۱- الف) مفعول ب) متمم

۴۲- الف) مفعول ب) مضاف الیه ۴۳- الف



## قلمرو ادبی

۴۴- آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.  
(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)  
تا کی به بوی عنبرین زنجیر زلف سرکش / آشفته پویم در به در، دیوانه گردم کو به کو (حسن تعلیل / ایهام)

۴۵- آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.  
(شهریور ۱۴۰۲)  
سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد (مجاز، اغراق)

## قلمرو فکری

### معنی شعر

۴۶- معنی بیت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)  
دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد

### درک مطلب

۴۷- شاعر در بیت «تعلیم ز آره گیر در امر معاش / نیمی سوی خود می کش و نیمی می پاش» بر چه مفهومی تأکید دارد؟  
(شهریور ۱۴۰۲)



## درس هفتم

### شعرخوانی: بوی گل و ریحان‌ها

## قلمرو زبانی

### معنی واژه

۴۸- با توجه به بیت زیر، یک معادل معنایی برای واژه «شيفته» بیابید.  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)  
وقتی دل سودایی، می رفت به بستان‌ها بی خویشتم کردی، بوی گل و ریحان‌ها

۴۹- معنی واژه مشخص شده را بنویسید.  
(شهریور ۱۴۰۲)  
در مقابله زشتی، آشتی کرد و در مقابله لئیمی، کریمی کرد.

### املا

۵۰- املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)  
۱- بعد از تو روا باشد (نقض / نغز) همه پیمان‌ها

۲- در مقابله زشتی، آشتی کرد و در مقابله (لئیمی / لعیمی) کریمی کرد.  
(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

## پاسخ

۴۴- ایهام ۴۵- مجاز

۴۶- ای دل (انسان) به گونه‌ای زندگی کن که اگر مرتکب لغزش و خطا شدی فرشتگان با دعا کردن به درگاه الهی تو را حفظ کنند.

۴۷- بخشنده بودن ۴۸- سودایی ۴۹- پستی یا فرومایگی ۵۰- ۱- نقض ۲- لئیمی

**دستور**

۵۱- درستی یا نادرستی مورد زیر را مشخص کنید. (خرداد ۱۴۰۲- نوبت عصر)  
در مصراع: «گر در طلبت رنجی، ما را برسد، شاید» فعل «برسد»، مضارع اخباری است. درست نادرست

۵۲- در بیت «زهد پیدا کفر پنهان بود چندین روزگار / پرده از سر بر گرفتیم آن همه تزویر را» یک واژه «دو تلفظی» بیابید. (شهریور ۱۴۰۲)

**قلمرو ادبی****حفظ شعر**

۵۳- جاهای خالی را با مصراع مناسب کامل کنید.

الف) تا خار غم عشقت آویخته در دامن ..... (شهریور ۱۴۰۲)

ب) ..... چون عشق حرم باشد، سهل است بیابانها (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

**قلمرو فکری****معنی نثر**

۵۴- معنی عبارات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

۱- تقدیر برادران برخلاف تقدیر رحمان آمد. (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

۲- در مقابله زشتی، آشتی کرد و در مقابله لئیمی، کریمی کرد. (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

**درک مطلب**

۵۵- به چه دلیل نویسنده معتقد است که: «مثل قرآن، مثل آب روان است.»؟ (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

۵۶- آیه شریفه «وَمَكْرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ» با کدام گزینه ارتباط معنایی دارد؟ (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)  
الف) آهنگ کید و مکر و عداوت کردند تا مگر او را هلاک کنند.  
ب) هرگز کید کایدان با خواست خداوند غیب‌دان برابر نیاید.

۵۷- عبارت «الصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ» کدام صفت را توصیه می‌کند؟ (شهریور ۱۴۰۲)

**پاسخ**

۵۱- نادرست ۵۲- روزگار

۵۳- الف) کونه نظری باشد رفتن به گلستانها ب) گر در طلبت رنجی، ما را برسد شاید

۵۴- ۱- اندیشه و عاقبت‌نگری برادران برخلاف خواست و حکم خداوند بخشنده بود.

۲- در برابر رفتار زشت، صلح نمود و در برابر پستی، بخشندگی و بزرگواری کرد.

۵۵- زیرا همانطور که آب آلودگی‌های جسم را از بین می‌برد و باعث شادی انسان می‌شود، قرآن نیز آلودگی‌های دل و روح را از بین می‌برد و باعث طراوت دل‌ها می‌گردد.

۵۶- گزینه ب ۵۷- صبوری یا شکیبایی



درس هشتم

## گنج حکمت: شبی در کاروان

## قلمرو زبانی

## معنی واژه

۵۸- با توجه به مصراع: «دل ما به دور رویت ز چمن فراغ دارد» معنی واژه «فراغ» در کدام گزینه به درستی نیامده است؟  
 الف) گشایش      ب) آسایش      ج) آرامش      د) آسودگی      (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

## املا

۵۹- در بیت «مرغ خوشخوان را بشارت باد کاندر راه عشق / دوست را با ناله شب‌های بیداران خوش است» کدام واژه اهمیت املایی ندارد؟  
 الف) عشق      ب) بیداران      ج) بشارت      د) مرغ      (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

۶۰- در کدام گزینه تمامی واژه‌ها اهمیت املایی دارند؟  
 الف) رعب - معرکه - کام      ب) مصلحت - گبر - کیوان  
 ج) خدنگ - فتراک - تَلَطَّف      د) بدسگال - زره - افسر      (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

۶۱- در کدام گزینه، تمام واژه‌ها اهمیت املایی دارند؟  
 الف) نیلگون - شبان - حیاط      ب) رعیت - صدر - حاذق  
 ج) فاتح - نیاکان - عظمت      د) فارغ - خودرو - معبر      (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

۶۲- در متن زیر، یک نادرستی املایی وجود دارد. آن را بیابید و شکل درست آن را بنویسید.  
 خدای تبارک و تعالی، همهٔ بندگان خود را از عذاب غرض و دین فرج دهد.      (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

## دستور

۶۳- کاربرد معنایی پسوند «ک» در واژه «روزک» با کاربرد آن در کدام گزینه یکسان است؟  
 الف) خورجینکی بود که در آن کتاب می‌نهادم.      ب) تا باشد که ما را دمکی زیادت‌تر در گرمابه بگذارد.      (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

۶۴- کاربرد معنایی پسوند «ک» در واژه «خورجینک» با کاربرد آن در کدام گزینه، یکسان است؟  
 الف) چون آن درمک‌ها پیش او نهادم در ما نگریست      ب) پرید از شاخکی بر شاخساری  
 ج) تا باشد که ما را دمکی زیادت‌تر در گرمابه بگذارد.      د) از بهای آن درمکی چند، سیاه، در کاغذی کردم.      (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

۶۵- در عبارت زیر، جملهٔ وابسته (پیرو) را مشخص کنید.  
 چون به بصره رسیدیم از برهنگی و عاجزی به دیوانگان مانده بودیم.      (شهریور ۱۴۰۲)

## پاسخ

۵۸- الف      ۵۹- گزینهٔ ب      ۶۰- گزینهٔ د      ۶۱- گزینهٔ ب      ۶۲- قرض      ۶۳- گزینهٔ ب  
 ۶۴- گزینهٔ ب      ۶۵- به بصره رسیدیم

## قلمرو فکری

### معنی نثر

۶۶- معنی عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.  
 ما را به اکرام، به راه دریا گسیل کرد.  
 (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

### درک مطلب

۶۷- در عبارت «تا چون بر رقعۀ من اطلاع یابد، قیاس کند که مرا اهلیت چیست؛ تا چون به خدمت او حاضر شوم خجالت نبرم.» مفهوم قسمت مشخص شده چیست؟  
 (شهریور ۱۴۰۲)



### \* درس نهم

### روان خوانی: پیرمرد چشم ما بود

## قلمرو زبانی

### معنی واژه

۶۸- با توجه به بیت زیر، یک معادل معنایی برای واژه «بیغوله» بیابید.  
 «بی تو در هر گوشه پایی در گل است      وز تو در هر خانه دستی بر سری»  
 (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

### املا

۶۹- در متن زیر، یک نادرستی املائی وجود دارد. آن را بیابید و شکل درست آن را بنویسید.  
 فکّ زیرین را پیمود و در آخره ماند. دو گوش را بالا برد و از یال و قارب به زیر آمد.  
 (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

### دستور

۷۰- در کدام گزینه، هر دو نوع «واو» عطف و ربط دیده نمی‌شود؟  
 الف) راهب، ضعیف و باریک‌میان بود و وقتی بیلش را به زمین فرومی‌برد و اندکی خاک برمی‌داشت به دشواری نفس می‌کشید.

ب) نگاهش آرام و حرکاتش و زندگانی‌اش بی‌تلاطم بود و خیالش تخت.

ج) خانه را اجاره می‌دادند یا به کسی می‌سپردند و از قند و چای گرفته تا تره و بُنشن، همه را فراهم می‌کردند.

د) ای فرزند، حلالیت نکنم که مطربی و مسخرگی پیشه‌سازی که «همه قبیله من عالمان دین بودند.»

۷۱- املائی درست واژه را از داخل کمانک انتخاب کنید.  
 نگاهش آرام و حرکاتش و زندگانی‌اش (بی‌تلاطم - بی‌طلاطم) بود.  
 (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

## پاسخ

۶۶- ما را به احترام از راه دریا روانه کرد.      ۶۷- به شایستگی من پی ببرد.      ۶۸- گوشه

۶۹- غارب      ۷۰- گزینه د      ۷۱- بی‌تلاطم

۷۲- در کدام گزینه هر دو نوع واو (عطف - ربط) دیده می‌شود؟  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)  
الف) دیدم بلبلان و کبک‌ها آواز می‌خواندند و قورباغه هم در آب صدا می‌کند.  
ب) آن خسرو مهربان و خونگرم با سردی و بی‌مهری بسیار نگاهم کرد.

۷۳- در کدام گزینه، هر دو نوع «واو» (ربط - عطف) دیده می‌شود؟  
(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)  
الف) الهی، عاجز و سرگردانم، نه آن چه دارم، دانم و نه آن چه دانم، دارم.  
ب) او کیف بزرگی به دست داشت و به خرید می‌رفت و برمی‌گشت.

۷۴- در عبارت: «شبی در کاروانی همه شب رفته بودم و سحر در کنار بیشه‌ای، خفته» نوع «و» را مشخص کنید.

(شهریور ۱۴۰۲)

۷۵- در کدام بیت، هم «واو عطف» دیده می‌شود و هم «واو ربط»؟  
(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)  
الف) در دژ ببستند و غمگین شدند      پر از غم دل و دیده خونین شدند  
ب) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام      بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد

### قلمرو فکری

#### معنی نثر

۷۶- معنی عبارت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

۱- معلم مشوش بود؛ از در ناسازی صدا برداشت.

(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

۲- و در آن دستی نازک داشت.

### پاسخ

۷۲- گزینه الف      ۷۳- گزینه الف      ۷۴- ربط (پیوند هم‌پایه‌ساز)      ۷۵- الف

۷۶- ۱- معلم پریشان و آشفته بود؛ به عنوان مخالفت فریاد کشید.

۲- در آن کار مهارت داشت.

\*\*\*\*\*



هرگز به کسی که به شما دروغ می‌گوید، اعتماد نکنید؛  
هرگز به کسی که به شما اعتماد می‌کند، دروغ نگویید!



**درسنامه کامل فارسی دهم، یازدهم و دوازدهم:****تهیه و تنظیم: ولی مسعودی**

- ◀ بررسی دقیق قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ◀ بررسی و تحلیل تمامی ابیات مندرج در کارگاه متن پژوهی
- ◀ پاسخ سؤالات کارگاه متن پژوهی
- ◀ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه انتهای کتاب
- ◀ واژگان هم آوا همراه با معنای آن‌ها: صواب (درست)، ثواب (پاداش)
- ◀ آموزش درست نویسی واژه‌ها: ب + انداز = بینداز (درست)، بیانداز (نادرست)
- ◀ نمونه سؤالات امتحانات نهایی به صورت درس به درس همراه با پاسخنامه

◀ برای دریافت بخش‌هایی از فایل pdf درسنامه به سایت [www.valimasoudi.ir](http://www.valimasoudi.ir) مراجعه فرمایید

◀ برای تهیه نسخه کامل درسنامه با شماره ۱۷۰۷-۱۷۸-۰۹۱۱ تماس بگیرید.

**نمونه‌ای از درسنامه فارسی دهم - درس ۶: مهر و وفا**

۵- صبا بر آن سر زلف ار دل مرا بینی ز روی لطف بگویش که جا نگه دارد

**قلمرو فکری:** ای باد صبا، [از تو می‌خواهم] اگر دل مرا در زلف معشوق دیدی، محبتی کن و به دلم بگو که همان جا بماند و جایش را حفظ کند. (زلف یار جایگاه دل عاشق)

**قلمرو ادبی:** «مورد خطاب قرار گرفتن صبا» و «گفتن به دل»: تشخیص و استعاره / باد صبا: نماد پیام‌رسانی / بر، سر: جناس ناهمسان (ناقص)

**قلمرو زبانی:** \* صبا: بادی که از طرف شمال شرقی وزد؛ باد بهاری / صبا: هم آوا با سبا (نام شهر بلقیس) / از: مخفف «اگر» / بیت: چهار جمله / صبا: منادا (حذف فعل به قرینه معنایی) / ضمیر متصل «ش» در بگویش: متمم (به او بگو) و مرجع آن: دل / بیت دارای سه مفعول: ۱- «دل» مفعول فعل «بینی» ۲- «جا نگه دارد» مفعول فعل «بگو» ۳- «جا» مفعول فعل «نگه دارد» / بینی (بینی): مضارع التزامی / آن سر: ترکیب وصفی / سر زلف: ترکیب اضافی



## نوبت دوم

## بخش دوم &lt;

## درس ۱۰ تا ۱۸

از سؤال ۷۷ تا ۱۶۵



## دریادلان صف شکن

درس دهم

## گنج حکمت: یک گام فراتر



## قلمرو زبانی

## معنی واژه

(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

۷۷- معنی واژه مشخص شده را بنویسید.

هنوز فضا از نم باران آکنده است.

## املا

(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

۷۸- املاي درست واژه را از داخل کمانک انتخاب کنید.

پیش از همه (غواص ها / غواص ها) در سکوت به آب زدند.

## دستور

(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

۷۹- در عبارت زیر، جمله هسته (پایه) و جمله وابسته (پیرو) را مشخص کنید.

معنای خاکریز هم آن گاه تفهیم می شود که در میان یک دشت باز گرفتار آتش دشمن باشی.

۸۰- در بیت: «برایم قابل درک است اگر چشمت به راهم نیست / برای اهل دریا شوق بارانی نمی ماند»

(الف) «جمله مرکب» در کدام مصرع دیده می شود؟ (ب) «جمله هسته» را مشخص کنید. (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

۸۱- در بیت «با همه جرم امید، با همه خوفم رجاست

(الف) «جمله مرکب» در کدام مصرع دیده می شود؟ (ب) جمله وابسته (پیرو) را در بیت مشخص کنید.

(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین موجّه)

## پاسخ

۷۷- پر، انباشته ۷۸- غواص ها ۷۹- معنای خاکریز هم آن گاه تفهیم می شود: جمله هسته (پایه): در میان یک دشت

باز گرفتار آتش دشمن باشی: جمله وابسته (پیرو) ۸۰- الف) مصرع اول (ب) برایم قابل درک است.

۸۱- الف) مصرع دوم (ب) درم ما مس است.

۸۲- در عبارت زیر، جمله وابسته (پیرو) را مشخص کنید.  
 «چون به بصره رسیدیم از برهنگی و عاجزی، به دیوانگان مانده بودیم.»

### قلمرو ادبی

۸۳- با توجه به قسمت‌های مشخص شده، نماد و تشبیه را در مصراع‌های زیر بررسی کنید. (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)  
 الف) ای چون سبزه برآمده از دفتر روزگاران  
 ب) حسرت نبرم به خواب آن مرداب

### قلمرو فکری

#### معنی نثر

- ۸۴- معنی عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.  
 ۱- خاک، مظهر فقر مخلوق در برابر غنای خالق است. (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)  
 ۲- در برابر قوه الهی آنان، هیچ قدرتی را یارای ایستایی نیست. (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)  
 ۳- تا با خاک انس نگیری راهی به مراتب قرب نداری. (شهریور ۱۴۰۲)



### درس یازدهم

#### روان خوانی: شیرزنان ایران

### قلمرو زبانی

#### معنی واژه

۸۵- معنی واژه مشخص شده را بنویسید.  
 بتازد به نیرنگ تو توسن من (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

#### دستور

- ۸۶- درستی یا نادرستی مورد زیر را مشخص کنید.  
 قسمت مشخص شده در مصراع: «تجلی هستی است جان کندن من»، «گزاره» است. درست  نادرست  (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)
- ۸۷- بیت زیر را بر اساس اجزای جمله در زبان فارسی، مرتب کنید.  
 به خون گر کشی خاک من دشمن من بجوشد گل اندر گل از گلشن من (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

### پاسخ

- ۸۲- چون به بصره رسیدیم (الف) تشبیه (ب) نماد  
 ۸۴- ۱- خاک نشانه نیازمندی مخلوق در برابر بی‌نیازی آفریننده است.  
 ۲- در برابر نیروی الهی آنان هیچ قدرتی توان مقاومت ندارد. ۳- تا متواضع و فروتن نباشی به خدا نزدیک نمی‌شوی.  
 ۸۵- اسب سرکش، مقابل رام  
 ۸۶- نادرست  
 ۸۷- دشمن من، اگر خاک من را به خون بکشی، گل اندر گل از گلشن من بجوشد (می جوشد)



### قلمرو ادبی

- ۸۸- هریک از بیت‌های زیر به کدام شیوه بیان (بلاغی / عادی) آمده است؟ (شهریور ۱۴۰۲)
- الف) جمله عالم زین سبب گمراه شد      کم کسی ز ابدال حق آگاه شد  
ب) تا نگریدی آشنا زین پرده رمزی نشنوی      گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش

### قلمرو فکری

#### معنی شعر

- ۸۹- معنی مصراع و بیت زیر را به نثر روان بنویسید.  
۱- مپندار این شعله افسرده گردد.  
(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)
- ۲- جز از جام توحید هرگز ننوشم      زنی گر به تیغ ستم گردن من  
(شهریور ۱۴۰۲)

#### درک مطلب

- ۹۰- شاعر در بیت زیر بر چه مفهومی تأکید دارد؟  
تا زبر خاکی ای درخت تنومند      مگسل از این آب و خاک ریشه پیوند  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)
- ۹۱- در بیت زیر نویسنده بر چه نکته‌ای تأکید دارد؟  
مپندار این شعله افسرده گردد      که بعد از من افروزد از مدفن من  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)
- ۹۲- بیت «من ایرانیم آرمانم شهادت / تجلی هستی است جان کندن من» بیانگر چه مفهومی است؟  
(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

### پاسخ

- ۸۸ - الف) عادی      ب) بلاغی
- ۸۹ - ۱- (ای دشمن) تصور نکن که عشق و علاقه من به وطن خاموش شود و از بین برود.  
۲- من تنها به یگانگی خدا اعتقاد دارم؛ حتی اگر مرا ظالمانه بکشی.
- ۹۰- عشق به وطن، وطن دوستی، دلبستگی به وطن
- ۹۱- جاودانه بودن عشق به وطن
- ۹۲- براساس آیه ۱۶۹ سوره آل عمران، ولا تحسبنّ الذین قُتلوا فی سبیل الله ..... اعتقاد به این که کسانی که در راه خدا کشته شده‌اند نمرده‌اند بلکه در نزد پروردگارشان روزی می‌خورند. (اعتقاد به شهادت طلبی و جاودان و زنده بودن شهیدان)



## رستم و اشکبوس

درس دوازدهم

### گنج حکمت: عامل و رعیت

## قلمرو زبانی

### املا

۹۳- املای درست کلمه مشخص شده را بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)  
به شصت اندر آورده تیر خدنگ

۹۴- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. (شهریور ۱۴۰۲)  
کمان را بمالید رستم به چنگ به (شصت / شست) اندر آورد تیر خدنگ

۹۵- در عبارت زیر، یک نادرستی املایی وجود دارد؛ آن را بیابید و شکل درست آن را بنویسید. (شهریور ۱۴۰۲)  
پس به ضجر و مصادره از وی بازستانی و در خزانه نهی، درویش و رعیت را چه سود دارد؟

### دستور

۹۶- نقش دستوری اجزای مشخص شده را بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)  
غمی شد ز پیکار دست سران

۹۷- در کدام مصراع، متمم با دو حرف اضافه نیامده است؟ (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)  
الف) همیشه به جنگ اندرون نامدار (ب) چو آمد خروشان به تنگ اندرش  
ج) به سهراب بر تیرباران گرفت (د) بزد بر بر و سینه اشکبوس

۹۸- در کدام گزینه کاربرد «دو حرف اضافه برای یک متمم» مشهود است؟ (شهریور ۱۴۰۲)  
الف) چون داد عادلان به جهان در بقا نکرد بیداد ظالمان شما نیز بگذرد  
ب) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنم تا سختی کمان شما نیز بگذرد

۹۹- در بیت زیر کدام واژه‌ها «ممال» اند؟ (شهریور ۱۴۰۲)  
کشانی بدو گفت: با تو سلیح نبینم همی جز فسوس و مزیح



۹۳- شصت ۹۴- شست ۹۵- زجر ۹۶- نهاد ۹۷- گزینۀ د ۹۸- الف ۹۹- سلیح، مزیح

۱۰۰- در هریک از بیت‌های زیر نوع «را» را بنویسید.

- (الف) مرا مادرم نام، مرگ تو کرد  
 زمانه مرا پتک ترگ تو کرد  
 (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)
- (ب) هم‌اکنون تو را ای نبرده سوار  
 پیاده بیاموزمت کارزار  
 (شهریور ۱۴۰۲)
- (ج) بدو گفت خندان که نام تو چیست؟  
 تن بی‌سرت را که خواهد گریست؟  
 (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

۱۰۱- معلوم کنید که در هریک از ابیات زیر، فعل «شد» در کدام معنی (فعل «اسنادی» یا «رفت») به کار رفته‌است؟

- (الف) خرامید و شد سوی آرامگاه  
 همی کرد گیتی به آیین و راه
- (ب) به گرز گران دست برد اشکبوس  
 زمین آهنین شد، سپهر آنوس  
 (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

### قلمرو ادبی

۱۰۲- هر حماسه چند ویژگی دارد؛ داستانی، .....، ملی و ..... .  
 (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

۱۰۳- آرایه‌ی درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.  
 خروش سواران و اسپان ز دشت ز بهرام و کیوان همی‌برگذشت (اغراق / تشبیه)  
 (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

۱۰۴- کاربرد آرایه‌ی داده‌شده را در بیت زیر نشان دهید.  
 بیامد که جوید ز ایران نبرد  
 سر هم‌نبرد اندآرد به گرد (مجاز)  
 (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

۱۰۵- مفهوم کنایه‌ی مشخص‌شده را بنویسید.  
عنان را گران کرد و او را بخواند.  
 (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

### قلمرو فکری

#### معنی شعر

- ۱۰۶- معنی ابیات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.  
 ۱- تو قلب سپه را به آیین بدار  
 من اکنون پیاده کنم کارزار  
 (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)
- ۲- بر آهیخت رهام گرز گران  
 غمی شد ز پیکار دست سران  
 (شهریور ۱۴۰۲)

#### درک مطلب

- ۱۰۷- مفهوم کنایه‌ی مشترک «پتک ترگ شدن» و «سر به زیر سنگ آوردن» در بیت‌های زیر چیست؟ (شهریور ۱۴۰۲)
- «مرا مادرم نام، مرگ تو کرد  
 زمانه مرا پتک ترگ تو کرد»  
 «پیاده، ندیدی که جنگ آورد  
 سر سرکشان، زیر سنگ آورد؟»

### پاسخ

- ۱۰۰- الف) فک اضافه (ب) حرف اضافه (ج) حرف اضافه (۱۰۱- الف) رفت (ب) گشت
- ۱۰۲- به ترتیب: قهرمانی، خرق عادت ۱۰۳- اغراق ۱۰۴- مجاز: ایران ۱۰۵- متوقف کردن
- ۱۰۶- ۱- تو (طوس) مرکز فرماندهی سپاه را به شیوه و رسم جنگ اداره کن. من اکنون پیاده به جنگ با اشکبوس می‌روم.  
 ۲- رهام گرز سنگینش را بالا برد؛ دست هر دو سردار از جنگیدن خسته شد.
- ۱۰۷- تهدید به مرگ



درس سیزدهم

## شعرخوانی: دلیران و مردان ایران زمین

## قلمرو زبانی

## معنی واژه

۱۰۸- با توجه به بیت: «بیامد دمان پیش گردآفرید / چو دخت کمندافگن او را بدید»، معنی واژه «دمان»، در کدام گزینه به درستی نیامده است؟

(الف) خروشنده (ب) غرنده (ج) چالاک (د) مهیب

۱۰۹- معنی واژه مشخص شده را بنویسید.  
به آورد با او بسنده نبود.

## دستور

۱۱۰- بیت زیر را براساس ترتیب اجزای سازنده در زبان فارسی، مرتب کنید.  
دگر ره، چنان شد هنر آشکار / کز آن خیره شد دیده روزگار

۱۱۱- بیت زیر را براساس اجزای جمله در زبان فارسی مرتب کنید.  
برآشفست سهراب و شد چون پلنگ / چو بدخواه او چاره گر بد به جنگ

۱۱۲- نوع حرف «را» در جمله زیر بنویسید.  
«تو را بهتر آید که فرمان کنی»

۱۱۳- واژه حذف شده در مصراع نخست بیت زیر را بنویسید و نوع حذف (قرینه لفظی / قرینه معنایی) را مشخص کنید.  
دو لشکر نظاره برین جنگ ما / برین گرز و شمشیر و آهنگ ما (شهریور ۱۴۰۲)

## قلمرو ادبی

۱۱۴- مفهوم هریک از کنایه‌های زیر را بنویسید.

۱- عنان را بیچید گردآفرید (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

۲- سر و موی او از در افسر است (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

## پاسخ

۱۰۸- گزینه ج / جنگ، نبرد، کارزار

۱۱۰- دگر ره آن چنان هنر آشکار شد / که از آن دیده روزگار خیره شد.

۱۱۱- سهراب برآشفست و چون پلنگ شد / چون بدخواه او به جنگ چاره گر بود. (۱۱۲- حرف اضافه (برای))

۱۱۳- دو لشکر نظاره برین جنگ ما [هستند]، حذف به قرینه معنایی

۱۱۴- ۱- برگشتن و برگرداندن اسب / ۲- ظاهر او نشان می‌دهد که شاهزاده و شایسته پادشاهی است.

**حفظ شعر**

- ۱۱۵- یک بیت، بعد از بیت: «فلک در شگفتی ز عزم شماس / ملک، آفرین گوی رزم شماس» را بنویسید.  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)
- ۱۱۶- بیتی از شعر «دلیران و مردان ایران زمین» بنویسید که قافیه مصراع‌های آن «پاک و تابناک باشد» باشد.  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)
- ۱۱۷- بیتی از شعر «دلیران و مردان ایران زمین» بنویسید که قافیه مصراع‌های آن «موج و فوج» باشد.  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)
- ۱۱۸- یک بیت بعد از بیت «بداندیش را آتش خرمن‌اند / خدنگی گران بر دل دشمن‌اند» را بنویسید  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)
- ۱۱۹- بیتی از شعر «دلیران و مردان ایران زمین» بنویسید که قافیه مصراع‌های آن «عزم و رزم» باشد. (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

**قلمرو فکری****معنی شعر**

- ۱۲۰- معنی مصراع‌ها و ابیات زیر به نثر ساده و روان بنویسید.  
۱- به آورد با او بسنده نبود  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)
- ۲- چو بدخواه او چاره‌گر بُد به جنگ  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)
- ۳- برآشفست سهراب و شد چون پلنگ  
چو بدخواه او چاره‌گر بُد به جنگ  
(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)
- ۴- پیوشید درع سواران جنگ  
نبود اندر آن کار جای درنگ  
(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

**درک مطلب**

- ۱۲۱- یک ضرب‌المثل، معادل مصراع دوم بیت زیر بنویسید.  
نباشی بس ایمن به بازوی خویش «خورد گاو نادان ز پهلوی خویش»  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)
- ۱۲۲- شخصیت «گردآفرید» را در داستان رویارویی با سهراب، مختصراً تحلیل کنید.  
(شهریور ۱۴۰۲)

**پاسخ**

- ۱۱۵- شما را چو باور به یزدان بُود / هم او مر شما را نگهبان بُود  
۱۱۶- از این خطّه نغزِ پدram پاک / و زین خاک جان‌پرور تابناک  
۱۱۷- خروشان و جوشان به‌کردار موج / فراز آمدند از کران فوج فوج  
۱۱۸- ز کس جز خداوندشان بیم نیست / به فرهنگشان حرف تسلیم نیست  
۱۱۹- فلک در شگفتی ز عزم شماس / ملک آفرین گوی رزم شماس  
۱۲۰- ۱- در نبرد با سهراب حریف او نمی‌شد (توانایی مقابله با او را نداشت)  
۲- چون دشمن او در فنون جنگاوری ماهر بود.  
۳- سهراب خشمگین شد و مانند پلنگ حمله آورد زیرا دشمن او در جنگیدن مهارت داشت.  
۴- زره جنگ‌جویان را پوشید؛ در آن جنگ، تأخیر جایز نبود.  
۱۲۱- دشمن طاووس آمد پرّ او / از ماست که بر ماست / خودکرده را تدبیر نیست / طوطی ز زبان خویش در بند افتاد  
۱۲۲- گردآفرید در این داستان، پهلوانی شجاع و باتدبیر (باهوش) است.

## طوطی و بقال

درس چهاردهم

## گنج حکمت: ای رفیق!

## قلمرو زبانی

## معنی واژه

۱۲۳ - معنی واژه مشخص شده را بنویسید.  
آن شخص مسلم نداشت و آغاز عربده و سفاهت نهاد.  
(شهریور ۱۴۰۲)

## املا

۱۲۴ - املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.  
صد هزاران این چنین (اشباح / اشباه) بین فرقاشان هفتاد ساله راه بین  
(شهریور ۱۴۰۲)

## دستور

۱۲۵ - درباره تحول معنایی واژه «سوداگران» توضیح دهید.  
(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

## قلمرو ادبی

۱۲۶ - مؤثرترین شیوه‌ای که مولوی در مثنوی معنوی از آن بهره می‌گیرد ..... است.  
(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

۱۲۷ - «اخلاق محسنی» اثر کیست؟  
(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

۱۲۸ - مفهوم کنایه «ریش برکندن» را بنویسید.  
(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

۱۲۹ - کدام یک از مصراع‌های زیر را به شیوه «بلاغی» و کدام را به شیوه «عادی» سروده‌اند؟  
(الف) روزکی چندی سخن کوتاه کرد (ب) از سوی خانه پیامد خواجه‌اش  
(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

۱۳۰ - کاربرد آرایه داده‌شده را در بیت زیر نشان دهید.  
از سوی خانه پیامد خواجه‌اش بر دکان بنشست فارغ خواجه‌وش (تشبیه)  
(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

۱۳۱ - آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.  
گلاب است گویی به جویش روان همی شاد گردد ز بویش روان (جناس تام، حس آمیزی)  
(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

## پاسخ

۱۲۳ - باور کردن یا پذیرفتن ۱۲۴ - اشباه

۱۲۵ - معنای قدیم: تاجران، بازرگانان معنای جدید: سودجویان غیرقانونی (نظیر قاچاقچیان مواد مخدر)

۱۲۶ - تمثیل ۱۲۷ - حسین واعظ کاشفی ۱۲۸ - شدت ناراحتی ۱۲۹ - الف) عادی (ب) بلاغی

۱۳۰ - تشبیه مرد بقال به خواجه ۱۳۱ - جناس تام (روان - روان)

## قلمرو فکری

### معنی شعر

۱۳۲- معنی ابیات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

- |                         |                          |                                  |
|-------------------------|--------------------------|----------------------------------|
| (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح) | کآفتاب نعمتم شد زیر میغ  | ۱- ریش برمی کند و می گفت ای دریغ |
| (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)   | مرد بقال از ندامت آه کرد | ۲- روزکی چندی سخن کوتاه کرد      |
| (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)  | فرقشان هفتادساله راه بین | ۳- صدهزاران این چنین اشباه بین   |

### درک مطلب

۱۳۳- با توجه به بیت «کار پاکان را قیاس از خود مگیر گرچه ماند در نبستن شیر و شیر

جمله عالم زین سبب گمراه شد کم کسی ز ابدال حق آگاه شد»

الف) منظور از «ابدال» چه کسانی هستند؟

ب) از نظر شاعر علت گمراهی جمله عالم چیست؟ (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

۱۳۴- مولوی در بیت‌های زیر، چه مفهومی را مدنظر دارد؟ (شهریور ۱۴۰۲)

«هر دو نی خوردند از یک آبخور این یکی خالی و آن پر از شکر

دست کان لرزان بود از ارتعاش وانکه دستی تو بلرزان ز جاش

هر دو جنبش آفریده حق، شناس لیک، نتوان کرد این، با آن قیاس»

۱۳۵- مولوی در بیت‌های زیر، بر چه مفهوم واحدی تأکید دارد؟ (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

«هر دو نی خوردند از یک آبخور این یکی خالی و آن پر از شکر

هر دو گون زنبور خوردند از محل لیک زان نیش و زین دیگر عسل»

## پاسخ

۱۳۲- ۱- احساس ناراحتی و پشیمانی می کرد و می گفت افسوس این نعمت من (طوطی من) مثل خورشیدی بود که پشت ابر پنهان شد. (طوطی را از دست دادم)

۲- طوطی چند روز (به مدت کوتاه) سخن نگفت. مرد بقال از پشیمانی آه می کشید.

۳- پدیده‌های بسیاری را این گونه مانند یکدیگر، می توانی ببینی که تفاوتشان بسیار زیاد است.

۱۳۳- الف) مردان کامل، مردان حق ب) به دلیل مقایسه‌های ناب‌جا و ظاهری و قضاوت نادرست

۱۳۴- پرهیز از مقایسه نادرست (نباید فریب شباهت‌های ظاهری را خورد)

۱۳۵- مقایسه ظاهری درست نیست.





۱۴۴- مفهوم کنایی قسمت‌های مشخص شده را بنویسید.

(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

الف) او را نیز بسمل کردم تا عبرت همگان شود.

(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

ب) از کلاس بیرون رفت و دم برنیاورد.

(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

ج) مگر در ریاضی که کمیتش لنگ بود.

### قلمرو فکری

#### معنی نثر

۱۴۵- معنی عبارات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

۱- در چشم به هم زدنی، پشت او را به خاک رسانید.

(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

۲- من این را از روی طبیعت کشیده‌ام.

(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

۲- سپر بینداخت و از میدان بگریخت.

(شهریور ۱۴۰۲)

۴- در «شهناز» شوری به پا کرده بود.

(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

۵- حالات نکنم که مطربی و مسخرگی پیشه سازی.

#### درک مطلب

۱۴۶- هریک از ابیات زیر، با کدام بیت ارتباط معنایی دارد؟ (شماره بیت را داخل کمانک بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

- |   |                                       |
|---|---------------------------------------|
| الف) کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید     | قضا همی بردش تا به سوی دانه و دام ( ) |
| ب) اشتر به شعر عرب در حالت است و طرب    | گر ذوق نیست تو را کژطبع جانوری ( )    |
| ۱) چه وجود نقش دیوار و چه آدمی که با او | سخنی ز عشق گویند و در او اثر نباشد    |
| ۲) هرآنکه گردش گیتی به کین او برخواست   | به غیر مصلحتش رهبری کند ایام          |

### پاسخ

۱۴۴- الف) سر جانور را بریدن ب) سکوت کردن، حرف نزدن ج) ضعیف بود

۱۴۵- ۱- در زمانی کوتاه او را شکست داد. ۲- با استعداد ذاتی خود کشیدم.

۳- تسلیم شد و از میدان مبارزه فرار کرد. ۴- با خواندن آواز شهناز، هیجان و غوغایی برپا کرده بود.

۵- اگر شغل نوازندگی و آواز خوانی و دلکی را برگزینی، تو را حلال نمی‌کنم.

۱۴۶- الف) ۲ ب) ۱



\* درس هفدهم

## گنج حکمت: مزار شاعر

## قلمرو زبانی

## املا

۱۴۷- املای درست واژه را از داخل کمانک انتخاب کنید. (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)  
روستایی که با (صدرش / سدرش) با سینه‌اش از شرافت خاک و کرامت انسان بودن دفاع کرد

## دستور

۱۴۸- نقش واژه‌های مشخص شده را در عبارت «تو را پاک و پاکیزه و ارجمند و توانا نامیدم.» به ترتیب، بنویسید. (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)  
۱۴۹- نقش دستوری اجزای مشخص شده را بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

الف) ای سرور باران‌ها و فصل‌ها (ب) غمی شد ز پیکار دست سران

۱۵۰- نوع ترکیب (وصفی - اضافی) را مشخص کنید.

الف) گهر تابناک (ب) مجلس عارفان (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

ج) پلاسی مندرس (د) گروه کوهنوردان (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

## قلمرو ادبی

۱۵۱- با توجه به سروده: «ای سرور باران‌ها و فصل‌ها، / تو را عطری نامیدم که در غنچه‌ها خانه دارد» شاعر، «باران‌ها» و «فصل‌ها» را در کدام مفاهیم نمادین به کار برده است؟ (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

۱۵۲- با توجه به قسمت‌های مشخص شده، «استعاره» را بیابید و مفهوم آن را بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)  
ای چون سبزه برآمده از دفتر روزگاران / ای مسافر دیرین بر روی خار و درد

## پاسخ

۱۴۷- صدرش ۱۴۸- تو: مفعول / ارجمند: مسند ۱۴۹- الف) منادا (ب) نهاد  
۱۵۰- الف) ترکیب وصفی (ب) ترکیب اضافی (ج) ترکیب وصفی (د) ترکیب اضافی  
۱۵۱- باران: نماد پاکی و طراوت و رویش / فصل: نماد دگرگونی و پویایی  
۱۵۲- خار: استعاره از رنج و سختی

## قلمرو فکری

### درک مطلب

- ۱۵۳- کدام مصراع با قسمت مشخص شده در سروده زیر ارتباط معنایی دارد؟  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)
- «تو را سپیده‌دمی در انتظار زاده شدن / و پیکری در اشتیاق شهادت نامیدم.»
- الف) بگذار بوسه زنیم بر شمشیری که در دستان توست      ب) ای دفترهای شعری که مقاومت پیشه کرده‌اید  
ج) ای سرخ‌گل که فداکاری پیشه کردی      د) تو را آب‌ها و خوشه‌ها نامیدم
- ۱۵۴- درک و دریافت خود را از سروده زیر بنویسید.  
(خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)
- «ای که ردای حسین بر دوش / و خورشید کربلا را در بر داری» بنویسید.»
- ۱۵۵- عبارت: «تو را جنوب نامیدم / ای که ردای حسین بر دوش / و خورشید کربلا را در بر داری» به چه موضوعی اشاره دارد؟  
(شهریور ۱۴۰۲)



### عظمت نگاه



### روان‌خوانی: سه پرستش

✿ درس هجدهم

## قلمرو زبانی

### املا

- ۱۵۶- در عبارت زیر، یک نادرستی املایی وجود دارد؛ آن را بیابید و شکل درست آن را بنویسید. (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)
- پاسخ فرزاتگان به سؤال دوم طزار نیز به همین اندازه گونه‌گون بود.

### دستور

- ۱۵۷- نقش دستوری اجزای مشخص شده در کدام گزینه متفاوت است؟  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)
- الف) شکوفایی گستره تو دل‌انگیز است.      ب) آسمانی که پس از بارش باران، صاف و روشن است.  
ج) من به تو شور و شوقی خواهم آموخت.      د) این تلاوت قرآن نیست.
- ۱۵۸- نقش دستور کلمه مشخص شده را بنویسید.  
(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)
- نگرش تو باید هر لحظه نو شود.

## پاسخ

- ۱۵۳- گزینه ج  
۱۵۴- فرهنگ شهادت‌طلبانه و شیعی مردم لبنان و پیروی از امام حسین (ع)  
۱۵۵- شهادت‌طلبی مردم لبنان به پیروی از امام حسین (ع) ۱۵۶- تزار ۱۵۷- گزینه ج مفعول، سایر گزینه‌ها: مسند  
۱۵۸- مسند

**قلمرو ادبی**

۱۵۹- در عبارت زیر مفهوم کنایه مشخص شده را بنویسید. چشم‌ها را باید شُست، جور دیگر باید دید.

(شهریور ۱۴۰۲)

**قلمرو فکری****معنی نثر**

۱۶۰- معنی عبارت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.  
ستاره‌ها یک‌یک رنگ باختند.

(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

**درک مطلب**

۱۶۱- در متن زیر نویسنده بر کدام گزینه تأکید دارد؟  
«برای من خواندن اینک‌ه شن‌های ساحل نرم است، بس نیست؛ می‌خواهم که پاهای برهنه‌ام آن را حس کنند؛ به چشم من هر شناختی که مبتنی بر احساس نباشد، بیهوده است.»  
الف) عمل‌گرایی      ب) تجربه شخصی      ج) توجه به احساس      د) علم‌اندوزی

(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

۱۶۲- مفهوم مشترک عبارت و بیت زیر را بنویسید.  
الف) اگر جان ما ارزشی داشته باشد، برای این است که سخت‌تر از برخی جان‌های دیگر سوخته‌است.  
ب) بسوز ای دل که تا خامی، نیاید بوی دل از تو / کجا دیدی که بی آتش، کسی را بوی عود آمد

(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

۱۶۳- جمله: «ای کاش عظمت در نگاه تو باشد.» را با سروده زیر از سهراب سپهری مقایسه کنید.  
«چشم‌ها را باید شست، جور دیگر باید دید.»

(خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

۱۶۴- مفهوم کلی عبارت «همین که آفریده‌ای نگاهمان را به خویش معطوف کند، ما را از راه آفریدگار باز می‌گرداند.» چیست؟  
(شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

**نیایش****قلمرو زبانی****دستور**

۱۶۵- در عبارت زیر، بخش حذف‌شده و نوع آن (قرینه لفظی / معنایی) را مشخص کنید. (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)  
«الهی، حجاب‌ها را از راه بردار و ما را به ما مگذار.»

**پاسخ**

۱۵۹- باید نوع نگاه را تغییر داد یا تغییر در نگرش      ۱۶۰- ستاره‌ها تک‌تک خاموش می‌شدند.

۱۶۱- گزینه ب      ۱۶۲- لازمه ارزشمند شدن و تعالی، تحمل رنج و سختی است.

۱۶۳- در هردو به تغییر نگرش انسان نسبت به جهان خلقت توصیه شده و اینکه باید با بصیرت و آگاهانه به جهان پیرامون خود نگرست. یا: نگاه عاشقانه و پرمهر بر پدیده‌ها داشتن و توجه به زیبایی‌های معنوی جهان

۱۶۴- توجه به وابستگی‌های مادی، انسان را از خداوند دور می‌سازد. ۱۶۵- الهی [با تو هستم]. حذف فعل به قرینه معنایی



### درسنامه کامل فارسی دهم، یازدهم و دوازدهم:

\* تهیه و تنظیم: ولی مسعودی

- ◀ بررسی دقیق قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ◀ بررسی و تحلیل تمامی ابیات مندرج در کارگاه متن پژوهی
- ◀ پاسخ سؤالات کارگاه متن پژوهی
- ◀ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه انتهای کتاب
- ◀ واژگان هم آوا همراه با معنای آنها: صواب (درست)، ثواب (پاداش)
- ◀ آموزش درست نویسی واژه ها: ب + انداز = بینداز (درست)، بیانداز (نادرست)
- ◀ نمونه سؤالات امتحانات نهایی به صورت درس به درس همراه با پاسخنامه

◀ برای دریافت بخش هایی از فایل pdf درسنامه به سایت [www.valimasoudi.ir](http://www.valimasoudi.ir) مراجعه فرمایید.

◀ برای تهیه نسخه کامل درسنامه با شماره ۱۷۰۷ - ۱۷۸ - ۰۹۱۱ تماس بگیرید.

### نمونه ای از درسنامه فارسی دهم - درس ۱۲: رستم و اشکبوس

۲۱- مرا مادرم نام، مرگ تو کرد / زمانه مرا پُتک ترگ تو کرد

**فکری:** مادرم نام مرا مرگ تو گذاشت و روزگار، مرا وسیله مرگ و نابودی تو قرار داده است. (رجزخوانی و تحقیر حریف / تهدید به مرگ)

**ادبی:** پتک ترگ کسی بودن: کنایه از عامل کشته شدن کسی / ترگ: مجاز از سر / مانند کردن من به پتک: تشبیه / صامت «م» هفت بار تکرار شده که یادآور فضای ترسناک «مرگ» است: واج آرایبی / زمانه مانند انسانی مرا پتک ترگ تو کرد: تشخیص و استعاره / مرگ، ترگ: جناس ناهمسان (ناقص)

**زبانی:** \* پتک: چکش بزرگ فولادین، آهن کوب / \* ترگ: کلاه خود / مرجع ضمیر «م»، رستم و مرجع ضمیر «تو»، اشکبوس / «را» در مصراع اول: فک اضافه (مرا نام = نام مرا) / «را» در مصراع دوم: نشانه مفعولی / نقش ضمیر متصل «م»: مرا مادرم نام .... = مادر من نام من را ... / زمانه مرا پتک..... مضاف الیه / مضاف الیه مفعول



## سؤالات ترکیبی

## قلمرو زبانی

## معنی واژه

۱۶۶- معنی کدام واژه در مقابل آن درست نیامده است؟  
 (الف) خذلان: مذلت (ب) سپردن: طی کردن (پ) تمایز: امتیاز داشتن (د) قهر: خشم  
 (شهریور ۱۴۰۲)

۱۶۷- معنی کدام واژه در مقابل آن درست نیامده است؟  
 (الف) خطابه: وعظ کردن (ب) مشیت: اراده (پ) ستوه: رنجور (ت) معاصی: گناه  
 (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

## املا

۱۶۸- در کدام گزینه، املاي همه واژه‌ها به درستی آمده است؟  
 (الف) رعیت - وقاهت - مضرت - سندروس  
 (ب) توسن - استدعا - تجلی - خصم  
 (ج) حقه - معاش - طرفه - زاعر  
 (د) محنت - رعب - بيقوله - معطوف  
 (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

۱۶۹- املاي درست کلمات نادرست را بنویسید.  
 نسیان و غفلت - استدعای مجلس - درء سواران - صاحب دلغ - یال و غارب - ذبون ناکس - عینک دور بیضی  
 (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

۱۷۰- در گروه کلمات زیر، چهار غلط املايي وجود دارد، آن‌ها را بیابید و درست هریک را بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)  
 زائر نامدار - ضجر و مصادره - معاصی منکر - مؤذن مسجد - موزع خالی - دوات و جوهر - لحو و لعب

۱۷۱- در کدام گزینه، املاي همه واژه‌ها به درستی آمده است؟  
 (الف) غبطه، حضيض، صخره  
 (ب) آخره، مخمصه، تقریض  
 (پ) مقریان، وقاهت، مسخرگی  
 (ت) غایی، تزاز، فیاض  
 (شهریور ۱۴۰۲)

۱۷۲- در کدام گزینه، املاي همه واژه‌ها به درستی نیامده است؟  
 (الف) نمط، مهلكه، حازم، غبطه  
 (ب) خذلان، عداوت، نقض، پلاس  
 (پ) فراغ، مخمصه، تقریظ، زجر  
 (ت) سلیح، هژیر، حاذق، ملطفت  
 (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)

## پاسخ

۱۶۶- پ (معاصی: گناهان) ۱۶۷- ت (معاصی: گناهان) ۱۶۸- گزینه ب ۱۶۹- نسیان - درع - دلق - زبون  
 ۱۷۰- زجر و مصادره - مؤذن مسجد - موزع خالی - لحو و لعب ۱۷۱- ت ۱۷۲- ت

## دستور

- ۱۷۳- نقش دستوری واژه‌های مشخص شده در کدام گزینه یکسان است؟ (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین موّجه)
- الف) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام (ب) اما برایمان شکوه و درخشش به ارمغان می‌آورد.  
 ج) سال بعد با رسوایی شکست خورد. (د) گردوغبار جاده‌ها زیاده سبک شده بود.  
 (۱) الف و ب (۲) ب و د (۳) ب و ج (۴) الف و د

- ۱۷۴- نقش واژه‌های مشخص شده در بیت «خرد را گر نبخشد روشنایی / بماند تا ابد در تیره‌رایی» در کدام گزینه آمده است؟ (شهریور ۱۴۰۲)
- الف) مفعول، مسند، متمم (ب) متمم، مفعول، متمم (پ) مفعول، قید، مضاف‌الیه (ت) مفعول، مضاف‌الیه، قید

- ۱۷۵- معنی فعل «شد» در کدام گزینه متفاوت است؟ (شهریور ۱۴۰۲)
- الف) به گرز گران دست برد اشکبوس زمین آهنین شد، سپهر آبنوس  
 ب) ابر ز من حامل سرمایه شد باغ ز من صاحب پیرایه شد  
 پ) ریش برمی‌کند و می‌گفت: «ای دریغ کافتاب نعمتم شد زیر میغ

### قلمرو ادبی

- ۱۷۶- هریک از بیت‌های زیر به کدام شیوه بیان (بلاغی / عادی) آمده است؟ (شهریور ۱۴۰۲)
- الف) جمله عالم زین سبب گمراه شد کم کسی ز ابدال حق آگاه شد  
 ب) تا نگردي آشنا زین پرده رمزی نشنوی گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش

## تاریخ ادبیات

- ۱۷۷- در کدام گزینه نام نویسنده به ترتیب نام اثر درست آمده است؟ (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)
- ارزشیابی شتابزده - جوامع الحکایات - دیوار - من زنده‌ام - مائده‌های زمینی  
 الف) سهراب سپهری - حسین واعظ کاشفی - جمال میرصادقی - معصومه آباد - تولستوی  
 ب) جلال آل احمد - سدیدالدین محمد عوفی - جمال میرصادقی - معصومه آباد - آندره ژید
- ۱۷۸- «محمدبن منور» نویسنده کتاب ..... و «اتاق آبی» اثر ..... است. (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

## پاسخ

- ۱۷۳- گزینه ۴ (الف و د نقش مسند) ۱۷۴- ب ۱۷۵- پ [شد به معنی «رفت»]  
 ۱۷۶- الف (عادی) ب) بلاغی ۱۷۷- گزینه ب ۱۷۸- اسرارالتوحید - سهراب سپهری

- ۱۷۹- نام نویسنده کدام اثر، درست و کدام نادرست نوشته شده است؟ درست نادرست  
 (الف) گوشواره عرش: موسوی گرمارودی    
 (ب) سه پرشش: آندره ژید    
 (ج) اخلاق محسنی: محمدبن منور

- ۱۸۰- هریک از آثار زیر، نوشته یا سروده کیست؟  
 (الف) سه پرشش (ب) اتاق آبی (پ) گوشواره عرش (شهریور ۱۴۰۲)

### آرایه‌های ادبی

- ۱۸۱- با توجه به موارد قسمت الف، آرایه‌های مناسب را از قسمت ب انتخاب کنید و داخل کمانک بنویسید. (قسمت ب یک مورد اضافی است.) (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت صبح)

#### الف

- (الف) با من به سلام خشک ای دوست زبان تر کن / تا از مژه هر ساعت لعل تَرَت افشانم ( )  
 (ب) کمان را به زه کرد و بگشاد بر / بُد مرغ را پیش تیرش گذر ( )  
 (ج) ما را سر باغ و بوستان نیست / هر جا که تویی، تفرّج آن جاست ( )  
 (د) گل از شوق تو خندان در بهار است / از آنش رنگ‌های بی‌شمار است ( )  
 (ه) نگه کرد سهراب و آمدش ننگ / بر آشفتم و تیز اندر آمد به جنگ ( )  
 (و) آهنگ کید و مکر کردند تا مگر او را هلاک کنند و عالم از آثار وجود او پاک کنند. ( )

#### ب

- (۱) مجاز (۲) حسن تعلیل (۳) سجع (۴) حس آمیزی (۵) تضمین (۶) جناس (۷) اغراق

- ۱۸۲- با توجه به موارد قسمت الف، آرایه‌های مناسب را از قسمت ب انتخاب کنید و داخل کمانک بنویسید. (قسمت ب یک مورد اضافی است.) (خرداد ۱۴۰۲ - نوبت عصر)

#### الف

- (الف) در بهشت از هزارگونه نعمت است و در قرآن از هزارگونه پند و حکمت است. ( )  
 (ب) حسرت نبرم به خواب آن مرداب / کارام درون دشت شب خفته است ( )  
 (ج) نه تسلیم و سازش، نه تکریم و خواهش / بتازد به نیرنگ تو توسن من ( )  
 (د) سپهد عنان اژدها را سپرد / به خشم از جهان روشنایی ببرد ( )  
 (ه) تویی بهانه آن ابرها که می‌گریند / بیا که صاف شود این هوای بارانی ( )  
 (و) سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری / که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد ( )

#### ب

- (۱) استعاره (۲) اغراق (۳) حسن تعلیل (۴) سجع (۵) مجاز (۶) حس آمیزی (۷) تشبیه



- ۱۷۹- (الف) درست (ب) نادرست (ج) نادرست  
 ۱۸۰- (الف) تولستوی (ب) سهراب سپهری (پ) علی موسوی گرمارودی  
 ۱۸۱- (الف) حس آمیزی (ب) اغراق (مصراع دوم) (ج) مجاز (د) حسن تعلیل (ه) جناس (و) سجع  
 ۱۸۲- (الف) سجع (ب) تشبیه (ج) استعاره (د) اغراق (ه) حسن تعلیل (و) مجاز



۱۸۳- با توجه به موارد قسمت الف، آرایه‌های مناسب را از قسمت ب انتخاب کنید و داخل کمانک بنویسید. (قسمت ب یک مورد اضافی است). (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

## الف

- ( الف) چون بگشایم ز سر مو شکن / ماه ببیند رخ خود را به من ( )  
 ( ب) جنبش سرو تو پنداری کز باد صباست / نه، که از ناله مرغان چمن در طرب است ( )  
 ( ج) گه به دهان برزده کف چون صدف / گاه چو تیری که رود بر هدف ( )  
 ( د) چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت / ز دست بنده چه خیزد، خدا نگه دارد ( )  
 ( ه) به گرز گران دست برد اشکبوس / زمین آهنین شد سپهر آبنوس ( )  
 ( و) آن که بر دینار دسترس ندارد، در همه دنیا کس ندارد. ( )

## ب

- (۱) سجع (۲) ایهام (۳) جناس (۴) حس آمیزی (۵) استعاره (۶) حسن تعلیل (۷) اغراق

۱۸۴- کاربرد هریک از آرایه‌های ادبی «تضمین، مراعات نظیر، اغراق» به ترتیب، در کدام بیت‌ها مشهود است؟ (شهریور ۱۴۰۲)

- الف) سپهبد عنان ازدها را سپرد  
 ب) زینهار از قرین بد؛ زنهارا  
 پ) بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت  
 به خشم از جهان روشنایی ببرد  
 و قنارینا عذاب‌النار  
 هم بر چراغدان شما نیز بگذرد

### قلمرو فکری

#### درک مطلب

۱۸۵- هریک از آیه‌های شریفه زیر با کدام عبارت تناسب دارد؟ شماره عبارت را داخل کمانک وارد کنید.

- الف) لا تُدرِکُهُ الابصار و هو یدرِکُ الابصار ( )  
 ب) أَلَا بِذِکْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ( )  
 ج) وَمَكْرُوهًا وَمَكْرَاللَّهِ وَاللَّهُ خَيْرٌ الْمَاکِرِینَ ( )  
 (۱) در معركة قلوب مجاهدان خدا، آرامشی که حاصل ایمان است، حکومت دارد.  
 (۲) هرگز کید کایدان با خواست خداوند غیب‌دان، برابر نیاید.  
 (۳) هر آفریده‌ای نشانه خداوند است، اما هیچ آفریده‌ای نشان‌دهنده او نیست.

### پاسخ

- ۱۸۳- الف) استعاره (ب) حسن تعلیل (ج) جناس (د) ایهام (ه) اغراق (و) سجع  
 ۱۸۴- الف) اغراق (ب) تضمین (پ) مراعات نظیر  
 ۱۸۵- الف) ۳ (ب) ۱ (ج) ۲

۱۸۶- مفهوم مناسب هرگزینه را از داخل کمانک انتخاب کنید و کنار آن بنویسید. (یک مورد مفهوم، اضافی است)  
 ارزشمند بودن معشوق و ابراز ارادت به یار - افتخار به بخت و اقبال خود - ناتوانی از درک بزرگی و عظمت - ناپایداری دولت و خوشبختی)  
 (خرداد ۱۴۰۲ - غایبین)

الف) ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن / تأثیر اختران شما نیز بگذرد  
 ب) غبار راهگذارت کجاست تا حافظ / به یادگار نسیم صبا نگه دارد  
 ج) چندان تناوری و بلند / که به هنگام تماشا / کلاه از سر کودک عقل می افتد

۱۸۷ - مفاهیم «اعتقاد به سرنوشت، یگانه پرستی، تواضع» به ترتیب، در کدام بیت‌ها آمده‌است؟ (شهریور ۱۴۰۲ - غایبین)  
 الف) جز از جام توحید هرگز ننوشم / زنی گر به تیغ ستم گردن من  
 ب) کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید / قضا همی بردش تا به سوی دانه و دام  
 ج) بلندی از آن یافت کاو پست شد / در نیستی کوفت تا هست شد

### پاسخ

۱۸۶- الف) ناپایداری دولت و خوشبختی / ارزشمند بودن معشوق و ابراز ارادت به یار  
 ج) ناتوانی از درک بزرگی و عظمت  
 ۱۸۷- الف) توحید و یگانه پرستی / ب) اعتقاد به تقدیر یا جبرگرایی / پ) تواضع



شاخه فنی و حرفه‌ای و کار دانش \*

# فازدهم فارسی ۳

♦ معنی و مفهوم تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر

♦ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب

♦ پاسخ سوالات کارگاه درس پژوهی

با تغییرات کلی و ویرایش جدید  
شهریور ۱۴۰۲  
تهیه و تنظیم: ولی مسعودی  
www.valimasoudi.ir ۰۹۱۱-۱۷۸-۱۷۰۷

# فازدهم فارسی ۳

♦ رشته‌های: ریاضی - تجربی - انسانی - معارف

♦ بررسی کامل قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر

♦ معنی ساده و روان شعرونفر

♦ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب

♦ پاسخ سوالات کارگاه متن پژوهی

♦ سوالات امتحان نوبت خرداد ۱۴۰۲ همراه با پاسخنامه تشریحی

♦ نمونه سوالات امتحانات نوبت به صورت درس به درس همراه با پاسخنامه تشریحی

با تغییرات کلی و ویرایش جدید  
شهریور ۱۴۰۲  
تهیه و تنظیم: ولی مسعودی  
www.valimasoudi.ir ۰۹۱۱-۱۷۸-۱۷۰۷

شاخه فنی و حرفه‌ای و کار دانش \*

# فازدهم فارسی ۲

♦ معنی و مفهوم تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر

♦ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب

♦ پاسخ سوالات کارگاه درس پژوهی

با تغییرات کلی و ویرایش جدید  
شهریور ۱۴۰۲  
تهیه و تنظیم: ولی مسعودی  
www.valimasoudi.ir ۰۹۱۱-۱۷۸-۱۷۰۷

# فازدهم فارسی ۲

♦ رشته‌های: ریاضی - تجربی - انسانی - معارف

♦ بررسی کامل قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر

♦ معنی ساده و روان شعرونفر

♦ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب

♦ پاسخ سوالات کارگاه متن پژوهی

با تغییرات کلی و ویرایش جدید  
شهریور ۱۴۰۲  
تهیه و تنظیم: ولی مسعودی  
www.valimasoudi.ir ۰۹۱۱-۱۷۸-۱۷۰۷

شاخه فنی و حرفه‌ای و کار دانش \*

# فازدهم فارسی ۱

♦ معنی و مفهوم تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر

♦ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب

♦ پاسخ سوالات کارگاه درس پژوهی

با تغییرات کلی و ویرایش جدید  
شهریور ۱۴۰۲  
تهیه و تنظیم: ولی مسعودی  
www.valimasoudi.ir ۰۹۱۱-۱۷۸-۱۷۰۷

# فازدهم فارسی ۱

♦ رشته‌های: ریاضی - تجربی - انسانی - معارف

♦ بررسی کامل قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر

♦ معنی ساده و روان شعرونفر

♦ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب

♦ پاسخ سوالات کارگاه متن پژوهی

♦ نمونه سوالات هماهنگ کشوری به صورت درس به درس همراه با پاسخنامه تشریحی

♦ سوالات هماهنگ کشوری خرداد ۱۴۰۲ همراه با پاسخنامه تشریحی

با تغییرات کلی و ویرایش جدید  
شهریور ۱۴۰۲  
تهیه و تنظیم: ولی مسعودی  
www.valimasoudi.ir ۰۹۱۱-۱۷۸-۱۷۰۷